

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés

egész évre - - 12 korona.
fél évre - - - 6 "
negyed évre - - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad FÖLDES EDE

könyvkereskedő, a kinek a lap kiadóhivatala van.

Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
Nyiltér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele
milliméter-árszabása szerinti a
Leopold Gyula

Videki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

Véderőnk.

(Ü. L.) Most hogy a delegáció együtt van, napirenden van a sajtóban a véderőnk tárgyalása. Persze az ellenzéki sajtó szörnyülködik a katonai terhek miatt, de azt elhallgatja, hogy ennek a volt kormány is az oka. Ok raktak a nemzet vállaira azon terheket, a miknek fedezetére a jelen kormányuk kell gondoskodnia. A közös ügyek tárgyalására hivatott alkotmányos testület a koalíciós világban egy egész esztendőn át nem működhetett és így ezalatt játszódott le az immár a világtörténet krónikájába feljegyzett nagy horderője epizód, mely Bosznia és Hercegovina annexiójával tetőzött be. Ez természetesen tetemes kiadást vont maga után, de melyben a volt kormány is részes, az annexiót támogató politikájával. Alatta lettek tetemesek a katonai kiadások is és az ilyenmő költségeket kell végre beilleszteni a költségvetésbe.

Az annexió költségeire 180 millió korona kérik, a mely összeget azok a részben keresztülvitt, részben most folyamatban levő katonai rendszabályok igényelték, melyek az 1908. év végen és 1909. év elején fönnállott bizonytalan politikai helyzetre való tekintettel a két kormányval egyetértően a közös hadsereg készületbe helyezése céljából keresztül vitettek. Ez mint rendkívüli kiadás szerepel. A hadsereg és haditengerészet költségvetése kerekaszomban 411 millió korona. De ez nem Magyarországra eső teher, hanem a két államé. És a 411 millióban benne van a fent említett 180 millió teher is.

A közös költségvetést részben fedezi a határvámjövődék tiszta jövedelme, a mely majdnem 161 millió koronát tesz ki, és így a külügyminiszterium, hadügy, közös pénzügyminiszterium összes költségeihez Magyarországnak a kvóta arányában hozzá kell járulnia 161 millió koronával. Tehát ennyi az országra háruló közösügyi teher, a mely elnyeszően csekély, a más államok ilyenmő kiadásaihoz képest. Ha kizárólag Magyarországnak kéne véderőjéről gondoskodnia, az sokkal többbe kerülne mint most. És így nincs miért annyit zugni a véderő kiadásaiért. A míg az államok nyakig fegyverben állanak, mi sem tehetünk másként. Mert ha készületlenül találunk az események, Magyarország összeomlása következhetik be akkor.

A külállamok háromszorta többet költenek katonai czélokra, mint mi. Így is elvagyunk maradvá, talán meg jobban nem maradhatunk el. Ideje az ellenzéki pártjainknak végre felhagyni az örökös vadaskodással, hogy sokba kerül a véderő!... Ezt az üres vádat, tegyük végre a lomtárba. Ellenzéki dikeziózással az ország megvédve nem lesz, miFor bekövetkeznek a válságos napok. De azt mondják, hogy érdekeink nincsenek védve a közös hadseregben. Hát

lássuk a hadügyminiszter válaszait. A mult évi delegáció a közös hadügyminiszterhez nyolcz kérdést intézett a hadseregbe. E kérdésekre a miniszter most válaszolt, a mit én összevonva és csoportosítva adok.

Legelőbb is örvendetes jelenség, hogy a katonai nevelő- és képzőintézetekre vonatkozó kimutatásokból kiderül egyebek közt, hogy a katonai akadémiák és alrealiskolák 1539 tanítványa közül 949 reszesült magyar oktatásban, ezek közt 244 osztrak és 237 nem magyar ajku magyar honos. És ebből 508 tökéletesen, 278 szolgálatra alkalmasan tanulta meg a magyar nyelvet. A hadapródiskolák 2354 tanítványa közül 833 tanítvány tanult magyarul, és ezek közül csak nyolcz nem kapott osztályzatot. A Magyarország területén levő katonai nevelő- és képzőintézetek parancsnokai mind beszélnek magyarul, a 142 román közül pedig 126. A hét parancsnok közül öt magyar honos, a 142 román közül pedig 120. A vezérkari és a vezérkarhoz beosztott tiszteknek 47%-ka beszél magyarul. Magyar earednyelv van 37 gyalogezrednél, hat tabori vadász-zászlóaljnál, az összes tabori és vartüzér-csapattesteknél és az összes huszárezredknél, melyeket Magyarországon egészítettek ki.

A hadsereg tisztjeinek száma 17,643, ebből 4462 magyar. Mindenesetre ez még nem elegendő magyar tiszt. De hát ezen kizárólag a magyar társadalom változtathat, többen menjenek a katonai pályára miként eddig.

Ne legyünk már továbbra is jogász nemzet, ne növeljük a proletárok számát. Ifjaink ne legyenek oly kenyelemszerető, hogy irtóznak a katonai pályától. Ma már jól fizetett állás a katonatiszti is és így mehetni ezen pályára. De ha 4462 tisztnél nem tudunk többet felmutatni, ezért ne a felsőbb katonai hatóságot, hanem magasmagunkat vádoljuk.

Nem találom egészen kielégítőnek a magyar iparnak a hadsereg szállításában való részesedését. Ausztria ipara 82%-kal, Magyarország ipara meg 17%-kal részesedett. Ez még nem elég a kvóta arányában sem, és bizonynyal fog is évről-évre javulni a helyzet. A mint olvasom a hadügyminiszter kimutatásából, az elemezési cikkek beszerzéséről a magyar kormányval tárgyalások folynak. Miskolcon és Szombathelyen elemezési raktár épül.

Végezetül a kimutatásban többek közt még az is áll, hogy a haditengerészet zászlóinak és czimereinek kérdése tárgyalás alatt áll.

Ennyi a hadügyminiszter kijelentéseiből, van kielégítő és kevésbé kielégítő benne. Az azonban tény, hogy kívánataink kezdenek figyelembe vétetni és megvalósíttatni. Kormányunk megoldásra vezeti a kilenczes

bizottság javaslatát is, miket Tisza miniszter elnök korában a király már elfogadott, és a miként több nemzeti kívánatnak fognak eleget tenni, most tárgyalják a katonai perendtarást is. A közös hadsereg nemcsak névleg, hanem valódilag is azzá lett.

Szemle.

Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter vasárnap reggel fél kilencz órakor választókerületébe, Egerbe érkezett. Leleg fogadás után delután két órakor a miniszter tiszteletere nagy bankett volt, melyen Zichy János gróf hosszabb pohárköszöntőt mondott. Hangoztatta, hogy Magyarországon nagy hiba az, hogy az embereket, különösen a politikusokat egyes cselekedeteikből és egyes nyilatkozataikból szokták megítélni. Pedig az embereket, különösen a politikusokat, csupan cselekedeteiknek és nyilatkozataiknak egész komplexumából lehet megítélni, meg kell itélni egész lelki világukból, egész politikai karakterükből. Az a vezergondolat — ugymond — amely engem politikai pályámon végigkísért, kiser ma is és kiser ni fog pályámon továbbra is, az a vezergondolat — bármennyire is felreértették talán egyesek — semmi egyéb, mint az ideális liberalizmus. Az én ajkamon, unaim, a liberalizmus nem frazis. Az én liberalizmusom nem az, amelyet jelszó és korteszésköz gyanánt szoktak használni; az én liberalizmusom az a liberalizmus, amelynek alapgondolata az egyenlőség, amelynek eszköze az egyenlő mértékkel való mérés, a méltányosság az egész vonalon s amelynek czelja a szabadság, a gondolatnak, az érzelmeknek s a szónak az egyeseknek és az intézményeknek a szabadsága. Ismételten mondom: ez nem frazis, de én ezt másképp nem tudom kifejezni. Ez az a liberalizmus, amely engem mint kultuszminisztert vezet es fog vezetni a jövőben is minden vallásfelekezettel szemben azért, mivel én minden bevett vallásfelekezetet egyaránt államfenntartó tényezőnek tekintek, mindegyiknek erkölcsi súlyát tudom mérlegelni, s meg tudom becsülni valamennyit s ha tegnapelőtt Győrben egy katolikus internátus felavatásán jelentem meg s ha a legközelebb egy református kollegium felavatásán, mondjuk Szászvárosban megjelenek, ezzel nem demonstrálni akarok sem ott, sem itt, hanem csak azt teszem, ami a kötelességem.

Vasárnap alakult meg Ujpesten a nemzeti munkapárt. A neppgyűlésen megjelent dr. Székely Aladár országgyűlési képviselő társaságában dr. Székely Ferencz igazságügyminiszter is és nagyérdéki beszédet mondott a politikai helyzetéről.

Nem beszélünk „nemzeti aspirációkról”, „víványokról”, vagy éppenséggel „engedelményekről”, hanem nyiltan és becsületesen keressük azt a megegyezést, amely méltó egy önerzetes nemzethez és méltó annak koronás királyához.

Az eredmények, amelyek elérésére a folyamatban levő tárgyalások alatt törekszünk, főbb pontjaiban a következők: 1. hogy a katonai büntető eljárásban a magyar nyelv kellően érvényesüljön; 2. hogy legyen készíttető bankunk; 3. hogy a hadfelszerelésekért elvállalendő terhek ellenérteke gyanánt

a magyar ipar a megrendelesekből arányos részt kapjon.

Ha mindezeket a függő kérdéseket kielégítően elintéztük, az előkészítés alatt álló törvényjavaslatokat — amelyek közül a polgári perrendtartást és a földgázmonopóliumot fontosságuknál fogva különösen ki kell emelnem — letárgyaltuk és a véderőtörvényt megalkottuk; akkor kerül sor azokra a fontos belügyi reformokra, amelyekben vállalkozásunk harmadik lépésfokát látom, a választói jog és a közigazgatás demokratikus reformjára.

Sürgős és fontos feladat, hogy a nép széles rétegeit jogtalan helyzetéből kiemeljük, de még fontosabb és sürgősebb, sőt sajnós, napjainkban egyenesen egetövé vált, hogy letartásának fizikai eszközeiről gondoskodjunk. Ezen a téren gyors és erélyes intézkedésre van szükség. Sokféle okai vannak a mai dragságnak. Ezek részben emberi eszközökkel megváltoztathatatlanok, de vannak olyanok is, amelyek törvényeken és kormányrendeleteken alapulnak és ugyanilyen intézkedésekkel el is háríthatók. Nincs tehát más mód, mint újabb törvényhozási intézkedésekkel vagy kormányrendeletekkel ellensúlyozni ezeket a hatásokat, legalább is arra az időre, amíg ezek a rendkívüli állapotok fennállanak.

Intézkedniök kell az alkotmányos tényezőknél, föl kell emelnie szavát az országos közvéleménynek és állást kell foglalnia pártunknak is, hogy ebben az ügyben a közérdeknek megfelelő megoldás minél előbb testet öltön.

Vegyes hírek.

— **Az erdélyi ref. Egyházkerület** f. évi november hó 5-ikén kezdte rendes évi közgyűlését. Kollegiumunkat ezen közgyűlésen négy rendes tanár választása érdekli.

— **Hymen.** Dr. Nagy Albert m. k. honvéd fotórsorvos leányát, Elizát, f. hó 14-én nőül vette Nagy Pál, a nagyenyedi járás főszolgabírája. Gratulálunk.

— **Időjárás.** Kézdivásárhelyen vasárnap éjjel fél méteres hó esett. A szebeni és fogarasi hegyek is fehérek már. A hőmérsék nálunk is, különösen f. hó 15. óta nagyon lehanyatlott s közeli fagy várható.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter előterjesztésére a király Szenczer József gyulafehérvári tsvetzi jegyzőt a vajdahunyadi kir. járásbíróvához albiróvá nevezte ki.

— **Szüret.** Kedden és szerdán folyt le a szüret városunk határában. Az Órhegyen és az alsó fordulón a Báthori- és Tinódi-hegyen a must mennyiségben a várakozást meghaladta, minőségben pedig az eddigi 15—18 fokot érte el. A must és az eredmény kitűnő, ami meglátszott a szőlősgazdák vig szüretelő kedven. A mustot 50—56 koronáért vették hektóliterenként.

— **Ismeretterjesztő előadások** ciklusát rendezte a téli hónapokra a kollégium tanárkara, mely a tudományos kérdések népszerű fejtegetésével már több ízben kiérdemelte városi közönségünk elismerését.

— **Megdrágtult a hus.** A mult napokban a mészárosok egymásután kétszer is fel emelték a hus árát 1.52 fill.-re. A mi vidékünkön az élő állat ára aligha emelkedett annyira, amilyen arányban a mészárosok a hus árát megdrágtították. A vásár elmaradása a kivitel kereskedelemeire lehetett hátránnyal és nem a helyi szükségletre; legalább is nem úgy, amint azt a mészárosok a saját javukra a közönség kétségbeesztő helyzetének semmibe vévesere, kihasználják. Ne utánozzák a nagyvárosi mészárosokat, más azoké és más a mi földrajzi fekvésünk. A város lakossága eléggé terhes megélhetési viszonyait nem illő dolog

indokolatlanul még nehezebbé tenni. Nem mindenkinek áll módjában bevételét csak úgy napról-napra szaporítani.

— **Szobrot Than Károlynak!** Than, a nagy chemikus, aki a vegytannak, a nemzetgazdasági fejlődés úttörő tudományának iskolát szervezett hazánkban — ő lesz az első magyar tudós, akinek a nemzet szobrát emel. Nevét ismeri minden művelt magyar ember és halálával emlegeti ezernyi tanítvány; orvosok, tanárok gyógyszerészek, mérnökök stb. A szoborra szant adományokat köszönettel fogadja gyűjtő ivén és hirlapi uton is nyugtazza dr. Szilády Zoltan egyetemi magántanár, Bethlen-kollégiumi tanár, mint a Than-szobor-bizottság tagja Nagyenyeden.

— **Ítélet a tibori gyilkosságban.** Rosu Demeter tibori közei bíró meggyilkolása ügyében, melyről annak idején lapunk tudósítást közölt, a gyulafehérvári kir. törvényszék esküdtbírósa előtt f. hó 12-én és 13-án folyt le a befejező főtárgyalás. A tárgyaláson lefolyt bizonyítási eljárás során ketsegtelenül beigazolódott, hogy a magánbosszún hívul politikai momentumok is járultak a gyilkosság elkövetéséhez. Az esküdtsek Jaksza Vaszilika és Jaksza Vaszilát szándékos emberölésért egyenkint 8—8 évi fegyházra ítélték.

— **Táncziskola.** Carbone János tánczművész, ki több even át rendezett tánczkurzust városunkban, f. évi november hó elsejétől december közepéig ismét táncziskolát tart. A derek művész iskoláját, aki sikeres tanításával közönségünk meglegedését már több ízben kiérdemelte, pártolásra ajánljuk.

— **Halálos véletlen.** A magyarigeni esendőrőrs épületének udvarán László Mihály esendőraltiszt több bajtársával szórakozott f. hó 13-án. Szórakozás közben László gepies fegyverfogásokat mutatott be bajtársainak és a trefas gyakorlathoz tevedésből saját töltetlen fegyvere helyett egyik bajtársának töltött fegyverét vette elő, melyen azonban a zársapó szabályszerűen csukva volt. A gyakorlatozás közben a zársapó meglazulása, vagy az ütődések következtében-e, a fegyver a körülállók rémületére hirtelen elszűnt és a golyó a kútnál foglalatostkodó Mihály László esendőraltisztet oly szerencsétlenül találta, hogy az összeesve nyomban jajszó nélkül meghalt. A végzetes véletlen folytán jó bajtársának halálát okozó esendőr kétségbeesése határtalan és bajtársai csak erőszakkal és szorgos őrizettel tudták az öngyilkosságtól visszatartani. A vizsgálatot megindították.

— **Repülés az Océánon keresztül.** Wellmann amerikai újságíró f. hó 15-én reggel felszállt New-Yorkban „America” nevű léghajójára hatodmagával, hogy az Océánon át Európába repüljön. A vakmerő emberek szombat óta a tenger felett lebegnek; felettük az áthatolhatatlan köd végtelensége; alattuk a mérhetetlen víztömeg, viharok, villámok minden oldalán, szóval a halál legkülönbözőbb formáiban. Sikerül-e, nem sikerül-e ez a vakmerőség? ez érdekli az egész emberiséget ma legjobban. De ez mégis csak másodrendű kérdés amellet, ami már megtörtént; a bátorságnak, elszánt-ságnak azon hallatlan mértéke a fő, amely ragyog a legszebb férfias tulajdonságoktól, mint egy emberfeletti nagy briliáns, melyben a természet legszebb fényessége és színei izzanak.

— **Jogászból hentesinas.** Tóth Géza fiatal jogász még, de már nevezetes ember Nagyváradon. Nem az ifjusági mozgalmak tették ismertté. Tóth Géza nagyon praktikus ember és arra a meggyőződésre jutott,

hogy jogi doktorátusának majd több hasznát veszi az iparos pályán, mintha bíró vagy ügyvéd lesz. Beállított Fröhlich Jano hoz, Nagyvárad első henteséhez.

— **Uram —** mondotta — nem érdemea ügyvédnek lenni. Hát hentes leszek, fogadjon fel inasnak. Fröhlich Janos a tenyerebe csapott Tóth Gézanak, aki azóta nagyban készíti a kolbászt és hentesárut.

— **Az angol bank kamatlábemelése.** Az általános közigazdasági helyzetre nagy fontosságu hir az, hogy az angol bank legközelebb felemeli a kamatlábat öt százalékra. A kamatlábemelés természetesen erős hatással lenne a kontinentális bankokra is.

— **Jó étvágyat!** Egészséges gyomrot nyerünk, gyomornyomás, fájdalmak nem kínoznak, mióta a Feller-féle hashajtó rebarbara „Elsapilulakát” használjuk. Tapasztalatból mondjuk Önnek, próbálja meg Ön is, mert tenyleg szabályozzák a székélést és elősegítik az emésztést. 6 doboz bérmentve 4 korona. Készíti csakis Feller gyógyszerész, Stubica, Centrale 125 sz. (Zágrábmegye).

— **Tandijkárpótló államsegély.** Az 1908. évi XLVI-ik t.-cz. 8. §-ának rendelkezése értelmében a népoktatás ingyenessége ez évi szeptember hó 1-ével a községi és felekezeti iskoláknál is életbe lépett. Az iskola fenntartási (dologi) szükségletei fedezésére fordított tandijának és felvételi díjainak államsegély útján való kárpótlása elrendeltetvén, ezen államsegély kérvények helyes megszerkesztése és felszerelése érdekében Gyerkes Mihály székelyudvarhelyi igazgató tanító „Államsegély kérvény és Mellékletei” czim alatt egy, minden irányban teljes tájékozást és segédkezet nyújtó utmutatót és mellékleti úriapokat szerkesztett és adott ki, melyet 2 K. előleges beküldése ellenében portómentesen küld meg. Ezen munkát, a 4-ik kiadásban most meg jelent „Tananyagbeosztási myomtatvány” füzeteivel együtt, az érdekelt tanítók és iskolaszekek meleg figyelmébe ajánljuk.

— **Ábrányi Emil mint gyermek-költő** szerepel egy hájos versével a Jó Pajtás, Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb, október 16-iki számában. Ugyanabban a számban nagyon furcsa kalandjai vannak Dörmögő Dömötör úrnak, a fogfájós Maozónak, — kacagni fog rajtuk Magyarország egész gyermek-serege. Elbeszélést e számba Zsoldos László irt, verset Tillkös Páter és Lampérth Géza, mesét Elek nagyapó és Kósa Pál. Egy ezikk Jókai gyermekkorát mutatja be, egy trefas ezikk Kujonról és Kajánról szól. Gerlóczy Géza szép rajza, trefa, rejtvények és szerkesztői üzenetek zárják be a 'szám gazdag tartalmát. A Jó Pajtás előfizetési árai: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Előfizetési pénzek IV., Egyetem-úteza 4. szám alá küldendők.

— **A vasuti kocsik tisztasága.** Az utazó közönség köréből gyakran merült fel panasz a miatt, hogy a személykocsik szakaszait közbeeső állomásokon a beszálláskor etelmaradékokkal beszemeteelve s bepízskitva találja. Minthogy a kocsik ily állapota a mostani járványos időben, közegészségi szempontból súlyos kifogás alá esik, de mert ez a dolog általában is a tisztaság és rend szempontjából meg nem tűrhető, a m. királyi államvasutak igazgatósága a személykocsik tisztántartása érdekében újra szigorú intézkedéseket léptetett életbe. A kalauzoknak kötelességévé tette, hogy utközben a tisztaság fenntartásáról gondoskodjanak s ha annak szüksége felmerül, az utazó közönséget felkérjék, hogy a szakaszoknak beszemeteletétől vagy bepízskitásától tartózkodjanak. Az utazó közönséget az állomásai váró- és éttermekben, valamint a személykocsikban kifüggesztett Felhívásban felkérték, hogy a kocsik tisztaságának fenntartásában közreműködjenek, annak a várakozásnak adva kifejezést, hogy a művelt osztályhoz tartozó jobb erzésű utazó közönség a vasuti személyzetet a tisztaság érdekében kifejtendő törekvésében támogatni fogja.

* A természetes **Ferencz József** keserűviz már kis adagokban használva is biztosan és fájdalom nélkül hat. Szemben a legtöbb vásári módon feldicsért s külsőleg bármily tetszetős hashajtókészítményekkel, sem a beleket nem izgatja, sem általános rosszullétet nem okoz!

A valódi Ferencz József-gyógyviz ideális „természetes” tisztító hatásánál fogva még **elgyengült emésztő szerveknél** is alkalmazható, a mi más hashajtószereknél tilos. Angolország legjelentékenyebb orvostudományi szaklapja, a „Lancet” ezért a következőkben mondja el ítéletét:

„A Ferencz József-keserűviz nagy értékű természetes ásványviz, mely nagy figyelmet és kiterjedt alkalmazást érdemel.”

— **A gyáripár decentrációja.** A budapesti elemiszer- és lakásárak emelkedését különösen a gyárvállalatok érzik meg közvetve. A munkások folyton emelkednek és mert a munkások még a magasabb bérek mellett sem tudnak tisztességesen megélni, a gyárak kénytelenek egyre drágább és egyre silányabb munkasanyaggal küzdeni. Miután ez a helyzet már tűrhetlenné lett, a gyáripárosok körében mozgalom indult meg a gyáraknak, vidékre való telepítése érdekében. A gyárakat lehetőleg a nyersanyagbeszerzési helyek közelében oly vidékekre akarják áthelyezni, a hol az olcsó lakások és az olcsó elemiszerek biztosítottaknak látszanak. A törv. szerint Budapesten csak azok a gyártelepek maradhatnak, a melyek természetüknél fogva a főváros közelébe vannak utalva, továbbá azok, a melyeknek már nem érdemes elmenni.

Közgazdaság.

Késő ősszel vetendő takarmány növények.

Nagyon fontos a gazdára nézve, hogy kora tavasszal bőséges zöld takarmány álljon rendelkezésére, azért pedig, mert legyen barmennyi száraz takarmánya is télen, az tavaszig rendszeren annyira elfogy, hogy már nagyon kora tavasszal hiánya mutatkozik. Ezért törekvése minden gazdának újabb időben olyan takarmány keverékeket vetni ősszel, a melyek nagyon kora tavasszal kaszálhatók, s a takarmány hiány pótlására felhasználhatók.

Ilyen takarmány növény újabbán a rozsossal vetett szőszös bukköny, a melynek egyrészt az a nagy előnye van, hogy késő ősszel, november közepéig is vethető, s tavasszal, április végén, vagy május elején már kaszálható, s a legsilányabb homoktalajakon is jól diszáló növény. Vetésének ideje most van október hó folyamán, november hó közepéig. A vetésre 60 kg. szőszös bukköny magot, s 30 kg. rozsot használunk. Bár a silány talajon is jól diszlik, de igazán nagy kaszálást csak ott fog adni, a hol a talaj tápláló anyagban nem túlságosan szegény. Ha tehát vastag rendeket óhajtuunk kaszálni, akkor a talajt istálló trágyával, vagy egy kevés műtrágyával kell ellátnunk. Kötött talajon a vető szántás előtt csak szuperfoszfátot kell kiszórni, kat. holdanként 100 kg.-ot adva ebből. Homok talajakon azonban 150—200 kg. kali szuperfoszfátot adjunk, s nagyon helyesen cselekszünk, ha kikelése után vékony homoktalajon 30—40 kg. salétromot használunk fejtrágyául, a mi gyors fejlődésre ösztönzi a növényt addig is, míg megerősödve maga képes a levegőből szükséges légenyt lekötöni. Olyan homok gazdaságokban pedig, a hol ugart tartanak, nagyon célszerű az ugart mindég szőszös bukkönyvel bevetni, mert a talajt nemcsak hogy

javitja, hanem kötöttebbé teszi még abban az esetben is, ha nem szántjuk alá zöld trágyául.

Tavasszal azután kaszálásával ne várjunk kivirágzásáig, mert ilyenkor szörözöttsége már annyira kifejlődött, hogy e miatt az állat nem szívesen eszi, miért is zsengebb állapotban, a virágzás legkezdetén kell lekaszálni. Miután kaszálásának rendes ideje április végére esik, utána még korai tengeri féleket vagy burgonyát lehet vetni. Ha azonban tarlója nem lesz felszántva, s esőt kap, újra kihajt, s őszig legelőt, avagy egy sarju kaszálást nyújt. Legcélszerűbb zölden feltakarmányozni, mert szénava szántani igen nehéz, a melyet nem is esznek az állatok. Ha a termett mennyiség zölden nem volna feleltethető, leghelyesebb zombolyai módra eltartani.

Felelős szerkesztő:
Dr. MÜLLERJENŐ

Baromfi-vész ellen legjobb a

„TYUKIN”

(Magyar szabadalom)

A legkülömbözőbb baromfi betegségeknek, u. m.: szembetegségek, bélférgesek, kup, diphtheritis, hasmenés, baromfi-kolera, pips, kemény-begy, stb. kiválóan jó eredménnyel használható.

1 üveg ára 4 korona.

Főraktár: Dr. Odor Béla gyógyszerésznél
Nagyenyed. 214 10-12

*****

A „Nagyszabeni Általános Takarékpénztár”

földbirtokra és szilárd anyagból épült bér- és lakházakra előnyös feltételek mellett a tőketörlesztést és a kamatokat magukban foglaló félévi egyenlő részletekben visszafizetendő

törlesztéses kölcsönöket

1000 koronán felüli összegekben 10—50 évi időtartamra nyújt.

Alsó-Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények **Lingner György** ur által nyújthatók be.

Bővebb felvilágosításokkal szolgál:

LINGNER GYÖRGY Nagyenyed. Telefon 15.

Alsó-Fehér vármegye alispánjától.

10475—1910. alisp. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nyugdíjazás folytán megüresedett Abrudbánya r. t. város **polgármesteri** állásra, s ezen állás betöltése rendén után megüresedő egyéb állásokra ezennel pályázatot hirdetek.

A polgármester évi fizetése 4000 korona, lakbéré 600 korona.

Pályázni óhajtok kötelesek az eddigi szolgálatukat, az 1883. évi I. tcz. 5. §. VII. illetve az 1877. évi XX. tcz. 180. §. szerinti képesítésüket igazoló, s születési bizonyítványokkal felszerelt kérvényeket **1910. évi október hó 28-ig bezárólag** Abrudbánya város tanácsához beadni.

Szolgálatban állók pályázati kérvényeiket illetékes felsőbb hatóságuk, — szolgálatban nem állók pedig lakhelyük illetékes főispánja utján adják be.

Nagyenyeden, 1910. évi október hó 11-én.

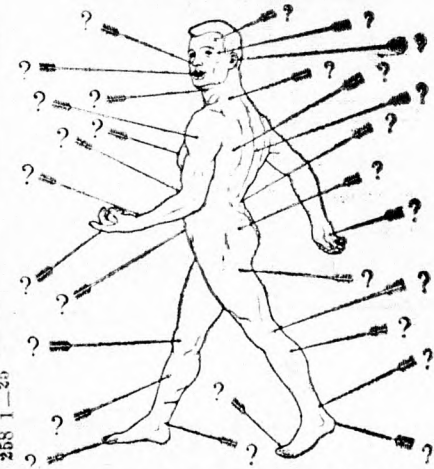
Alispán helyett:
Inczédy-Joksmán,
vm. főjegyző.

261 2—2

!!!	
TÖBBPÉNZE	
akkor lesz, ha nélkülözhetetlen, olcsó és	
tartós szőttesárukat	
csak a	
nagyenyedi szővőgyárból	
vesz.	
Árjegyzék ingyen küldetik.	

Hirdetéseket jutányosan vesz fel
:: kiadóhivatalunk

Vannak fájdalmai?

Használjon Feller-féle Elsáfluidot és Feller-féle Elsáflulakát, melyek egyedüli készítője Feller V. Jenő udvari gyógyszerész, Stubica, Centrale 125. sz. (Zágrábmege).

I. A Feller-féle Elsáfluidó saját tapasztalatunk szerint fájdalomcsillapító, gyógyító, gyengeséget megszüntető hatással bír, gyorsan és biztosan gyógyít csúzt, köszvényt, ideggyengeséget, oldalszúrást, szaggatást, influenzát, fáj-, fog- és derékfájást, zsábit, bémulást, szénfájást, migránt, sok itt meg nem említett betegségtől megszabadítja az embert. A Feller-féle Elsáfluidot rekedtség, nátha, mell- és torokfájás és légvonat vagy hűléstől eredő bajok ellen is páratlan gyógyszerrel használják. Valódi csak úgy, ha minden üveg a „Feller” nevet viseli, 12 kis vagy 6 dupla vagy 2 speciális üveg bérmentve 5 korona.

II. Továbbá tudomására óhajtuunk hozni, hogy az emberet ezrei gyomorhajók, göres, étvágytalanság, veseéges, hányási inger, rosszullét, felbőgés, puffadás, dugulás, aranyeres bántalmak és különböző emésztési zavarak ellen kitűnő és biztos sikerrel használják a Feller-féle hashajtó Rebarbara-Elsáflulakát. 6 doboz bérmentve 4 korona. Óvakodjunk azonban utánzatoktól és ezimezzünk minden reutélést gondosan

Feller V. Jenő gyógyszerésznek, Stubica, Centrale 125. sz. (Zágrábmege).

Eladó gyógyszer-tár.

Alsó-Fehér megyében Verespatakon 12-16 ezer korona évi forgalommal bíró realjogi gyógyszer-tár eladó. Részletes felvilágosítást ad Madán Ferencz Nagybányán. 262 2-3

Sz. 5400-1910. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint tkvi. hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Müller Jenő ügyvéd által képviselt Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár r. t. végrehajtónak Stán Achim és Dobos Dumitru diódi lakos végrehajtást szenvedők elleni ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 218 kor. és jár. és a diódi 122, 223, 885, 908, 1318, 1263 és 1484 sz.

Óh jaj!

Megfojt az az átkozott köhögés.

Köhögés, rekedtség és elnyájkasodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger

mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják s kítőnő izüek.

Doboza 1 kor. és 2 kor.

Próba-doboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„Nádor” gyógyszer-tár

Budapest, VI., Váci körút 77.

Nagyenyeden kapható: U. Kovács József örök. Bethlen Gábor gyógyszer-tárban.

Dr. Odor Béla gyógyszer-tárban.

Éljen!

Egger mellpasztillája csakhamar meggyógyított.

233 4-26

<h3>Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár r. t.</h3>	
<p>Részvénytőke 400.000 kor. Tartalékalap 210.000 kor.</p>	
<p>Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzintézetek részvényeire.</p> <p>Vásárol és elad értékpapírokat.</p> <p>Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés örvési díj mellett.</p> <p>Idégen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.</p> <p>Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett szánitól le.</p> <p>Allandó betétet a legkedvezőbb kamattal mellett fogad el.</p>	<p>Uzletfeleink részére telefon bevezetve</p> <p>14. szám alatt.</p>
<p>Nyitva áll hétköznap d. e. 9-12-ig, d. u. 3-4-ig.</p>	

forduljon minden érdeklődő.
ki súlyt fektet elsőrendű fajtszta anyagra

NAGYENYED-re

Alsófehér m.

Gyümölcsfacsemeték

Sétányfák, Diszoserjék, Tülevelűek, Keritesnövények, Boggyógyümölcsűek stb.

Szőlőoltványok. (l. ssima áru)

európai és amerikai sima és gyökeres vesszők.
(Oktató diszárjegyzék kívánatra ingyen)

FISCHER és Társai

faiskolák és szőlőoltványtelepek.

85 1-

tjky-re nézve ezennel csatlakoztatott Koszta István a Jánosé javára 38 kor. s jár. kielégítése végett az 1881. LX. t. cz. 144. §. alapján és a 146. §. értelmében a gyulafehérvári kir. törvényszék területén és a nagyenyedi kir. járásbíró, mint tkvi. hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Müller Jenő ügyvéd által képviselt Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár r. t. végrehajtónak Stán Achim és Dobos Dumitru diódi lakos végrehajtást szenvedők elleni ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 218 kor. és jár. és a diódi 122, 223, 885, 908, 1318, 1263 és 1484 sz.

1. A fennebb megjelölt ingatlanok az 1910. évi november hó 22-ik napján délelőtt 9 órakor Díód községében meggyógyított nyilvános árverésen a hirdetményben körülírt kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron el nem adatnak.

2. Árverezni szándékozók végrehajtató kivételével tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. ában jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy annak az 1881. évi LX. t. cz. 170. §. értelmében a bánápnézt csak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánápnézt az általa ígért ar ugyanannyi százalékáig kiegészíteni, — mert ellenesben az árverés az 1908. évi XLI. t. cz. 25. §. értelmében fog folytatattni.

Nagyenyed, 1910. évi július hó 2-án.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

1. A fennebb megjelölt ingatlanok az 1910. évi november hó 22-ik napján délelőtt 9 órakor Díód községében meggyógyított nyilvános árverésen a hirdetményben körülírt kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron el nem adatnak.

2. Árverezni szándékozók végrehajtató kivételével tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. ában jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy annak az 1881. évi LX. t. cz. 170. §. értelmében a bánápnézt csak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánápnézt az általa ígért ar ugyanannyi százalékáig kiegészíteni, — mert ellenesben az árverés az 1908. évi XLI. t. cz. 25. §. értelmében fog folytatattni.

Nagyenyed, 1910. évi július hó 2-án.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

244 1-1

Weiner Sándor,
kir. járásbíró.

Friss töltésű bor- és gyógy-vizekből következő választékot nyújtja

WINKLER JÁNOS kereskedése Nagyenyeden:

Baross, Bodoki „Matild”, Bodoki „Salus”, Borszéki, Előpataki, Málnási borviz, Málnási „Mária”, Margit, Parádi arzén, Répáti, Salvator, Siculia és Sztojka hazai források, továbbá: Carlsbadi, Giesshübli, Gleichbergi, Levico, Marienbadi, Roncegno és Selters külföldi és végül: Ferencz József, Horgony és Igmándi keserűvizek.

47 -1

Nvomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár Részvénytársaság könyvnyomlá ában Nagyenyeden.